

Trøndelag – verdens beste «skinsjon»?

En undersøkelse av hvordan representanter fra regionen forstår sin egen suksess som dominerende skiidrettsregion i Norge

Ruben Ringereide Aalberg & Stig Arve Sæther

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org/aalberg-saether131025,
(ISSN 1652-7224), 2013-10-25

Copyright © Ruben Ringereide Aalberg & Stig Arve Sæther 2013. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

Mitt i den världsomspännande oljekrisen 1973 uppstod i Japan och USA ett oväntat problem, i form av en nationell brist på toalettpapper. Priserna på toalettpapper gick upp dramatiskt, och butikerna kunde inte tillfredsställa kundernas behov. I efterhand har man visat att denna "toalettpapperskris", eller "-panik" var resultatet av ryktesspridning baserat på föreställningen att toalettpappersproduktionen var särskilt energiintensiv, och att olja inte fanns att tillgå till följd av OPECs embargo. Ryktet ledde till att människor började hamstra den nödvändiga produkten och lagren tog slut. Detta är ett klassiskt exempel på det så kallade Thomasteoremet, formulerat av den amerikanske sociologen William Isaac Thomas 1928 som "If men define situations as real, they are real in their consequences". Ett annat exempel på Thomasteoremet kan sägas vara att om folk i det norska landskapet Trøndelag uppfattar skidåkning som en viktig del av deras identitet och kultur så kommer de att satsa på att bli framstående skidåkare. Thomasteoremet är ett inslag i en varsamt sammanställd eklektisk teoribukett som under ledning av Ruben Aalberg och Stig Arve Sæther ska hjälpa oss att förstå varför de framgångsrika norska längdskidåkarna i så hög grad utgörs av trøndelagsbor. Andra teoretiska förklaringsmodeller i buketten är *path dependency*, det vill säga att framtida handlingar bestäms av tidigare gjorda val, och *big fish little pond*-effekten, som innebär att det är lättare att utveckla expertkompetens när *significant others* inte är så många. Med andra ord, bortsett från att frågeställningen i Aalbergs och Sæthers artikel är intressant i sig, så är den sinnrika applikationen av samhällsvetenskapliga teorier spännande på det övergripande planet. Passande läsning inför första uppsatsskrivandet på universitet och högskolor, kanske?

Innledning: Vancouver 2010

På vei inn mot langrennsstadion i Whistler Olympic Park er det lett å få øye på nordmennene. De vandrer i store grupper ikledd ullgensere og med norske flagg i hender og på kinn. Min far, som er trønder, treffer tilfeldigvis en gjeng han er vokst opp med, som også har tatt turen over for å få med seg de olympiske lekene. Vi havner i prat, og bestemmer oss for å overvære dagens øvelser sammen. Vel etablert i svingen opp mot oppløpssiden tar de frem plakaten sin. 10 meter lang er den, og vi må alle samarbeide for å få brettet den ut og vist den frem for de andre, imponerte tilskuerne. ”Petter”, ”Marit”, ”Eldar”, ”Emil”, ”Magnus”, ”Tora”, ”Jan”. Navnene viser til de trønderske deltakerne i de nordiske idrettene (langrenn, kombinert og hopp). Det er da det første gang slår meg: Alle er jo medaljekandidater. Og alle er trøndere! (I vid forstand riktignok, verken Tora Berger eller Jan Schmid kan kalles trøndere, men de har sin idrettslige base i regionen). Jeg nevner dette for gruppen, og ”ekspertuttalelsene” begynner umiddelbart å komme. ”Tradisjon”, sier den ene, ”kultur”, sier den andre. Andre igjen mener det skyldes trøndergener og den særegne naturen. I det hele tatt blir temaet grundig diskutert, dog med ett, i beste fall, tvilsomt belegg fra forskning og litteratur. En rask titt på medaljestatistikken den dagen (møtet fant sted ett stykke ut i lekene) viser at Trøndelag har flere medaljer enn USA. 430 000 trøndere hadde til da tatt flere medaljer enn over 310 millioner amerikanere. Nå endte det ikke helt slik til slutt, men frøet var allikevel sådd. Hvorfor er trønderne så gode? Hva er forklaringen?

Tabell 1 Medaljeoversikt*

	VM 2011		OL 2010		VM 2009		VM 2007		OL 2006		VM 2005	
	Norge	Tr.Lag	Norge	Tr.Lag	Norge	Tr.Lag	Norge	Tr.Lag	Norge	Tr.Lag	Norge	Tr.Lag
Gull	8	7	5	5	5	4	5	2	0	0	6	6
Sølv	5	4	2	2	2	1	2	1	3	3	3	2
Bronse	5	0	2	2	0	0	5	3	1	0	5	2

*Medaljeoversikten er laget på basis av resultatene hentet fra Olympic.org & Fis-ski.com, Hentet 17.oktober 2012. <http://www.olympic.org/olympic-results> & <http://www.fis-ski.com/uk/majorevents/fisworldskichampionships/nordicwsc.html>

I denne artikkelen ønsker vi å se på hvorfor den midt-norske regionen, Trøndelag, lykkes så godt med å utvikle skiidrettsutøvere på et internasjonalt høyt nivå. Dersom vi lager en oversikt over VM og OL i perioden 2005 til 2011 viser det seg at Trøndelag som idrettsregion dominerer medaljefangsten (tabell 1). Er det da slik at denne dominansen kommer som en konsekvens av at de beste utøverne blir oppfostret i denne regionen, eller er det miljøet i regionen som tiltrekker seg de beste skiidrettsutøverne? Vi er ikke de første til å bemerke og undersøke Trøndelag sin dominans som skiidrettsregion. Sverker Sörlin (2011) har gjort en omfattende kulturanalyse i et stort omfang. Vår artikkel vil i midlertidig i liten grad sammenligne våre funn med hans, men kan oppfattes som et supplement til en videre innsikt i regionens dominans. Hensikten med denne artikkelen er å få aktører fra denne idrettsregionen til å beskrive hvordan de oppfatter forklaringer på regionens dominans. Vi har valgt å intervju tre aktører som representerer ulike ledd i utviklingen av toppidrettsutøvere. En er representant for en skiklubb, en fra et skigymnas og en er fra toppidretten

(Olympiatoppen¹). Artikkelen vil i liten grad sammenligne Trøndelagsregionen med andre regioner i Norge, men heller prøve å beskrive de deltakende aktørene sin egen forståelse av hvorfor de lykkes som skiidrettsregion. Det er altså de som frekventerer, deltar i, og styrer langrennsmiljøet som skal gi svarene vi søker. Miljøet hvor utøverne blir sett, satset på, raffinert og utviklet. Artikkelen ser i hovedsak på det vi har kalt ressursbaserte- og relasjonelle rammer.

Ressursbaserte rammer

For å forstå hvordan et idrettsmiljø utvikler seg kan man ta utgangspunkt i hvilke ressurser som ligger i miljøet. Vi har valgt å bruke begrepet ressursbaserte rammer fritt oversatt etter Ericssons (1993) begrep *the resource constraints*. Av Ericsson forstås dette som en av tre sentrale faktorer som danner grunnlag for å studere et individs utvikling mot utøverekspertise. Côté, Ericsson & Law (2005) omtaler dette også som *the social constraint*, og innbefatter elementer som, miljø, treningsfasiliteter og tilgang på kvalifiserte og motiverte trenere. Ressursbaserte rammer er her vurdert til å omhandle lokale forutsetninger som treningsfasiliteter, klima og geografi, i tillegg til underliggende forhold som historie, tradisjon og kultur.

En måte å forstå hvordan ressursbaserte rammer påvirker utvikling i et idrettsmiljø er å bruke begrepet *path dependency* (sti- eller sporavhengighet) (Sörlin, 2011). Ved å finne stier eller mønstre i rammene og betingelsene som miljøet jobber innenfor vil man kunne se nærmere på hva som kjennetegner miljøet. Sosiologen og historikeren Charles Tilly snakket om dette fenomenet i 1970-årene, da hovedsakelig i relasjon til politiske prosesser. Han forstod at det som skjer på et stadium i historien legger føringer for det som skjer på de neste stadiene i samme historie. Han eksemplifiserte dette ved å vise at opprettelsen av det engelske parlamentet på 1200-tallet la føringer for all styring av landet fra det punktet og videre i historien. Tilly har også utvidet begrepets rekkevidde, og vist at path dependency forekommer i sosiale relasjoner og bevegelser, så vel som i politiske prosesser (Tilly, 2005). Andre studier har vist hvordan path dependency er relevant innen blant annet landbruk (Kay, 2005), helse (Evans, 2005; Greener, 2002; Ross, 2007) og idrett (Green & Collins, 2008; Park, Lim & Bretherton, 2012). Det gjelder enkeltmennesker, institusjoner, organisasjoner og det gjelder regioner og bygder (Sörlin, 2011). Utvikling er ikke forutbestemt, men bestemmes av mennesker og deres interaksjon med hverandre. Hvilken retning utviklingen tar avhenger av hvilken retning utviklingen har hatt. Stien som skapes kan ikke frakobles fra stien en har fulgt tidligere (Tilly, 2005). På samme måte kan ikke dagens idrettskultur frakobles gårsdagens. Det vi ser i dag har røtter i det som har vært. En tradisjon for å være opptatt av langrenn, gjør noe med de unge som vokser opp og skal velge idrett. Det gjør også noe med hele regionen og måten den tilpasser seg til dagens premisser. Hvis Trøndelag alltid har vært en skiregion, så er det mer sannsynlig at regionen fortsetter å være det.

1 Olympiatoppen.no (2012). Hentet 26.september 2012 fra http://www.olympiatoppen.no/om_olympiatoppen/organisering/strategi/hvaertoppidrett/page910.html

Thomas-teoremet, presentert av William Isaac Thomas i 1928, gir en annen, men sammenfallende innfallsvinkel til å forstå hvordan et individ eller en gruppes fortolkning av et fenomen forsterker fenomenets tyngde (Merton, 1995). Teoremet lyder; ”Situasjoner som oppfattes som virkelige, blir virkelige i sine konsekvenser” (vår oversettelse). Hvis trøndere oppfatter skikulturen som en viktig del av sin historie, og det å være god på ski ses på som verdifullt, så vil disse verdiene manifestere seg som riktige i deres virkelighet. Denne form for sosialkonstruksjonisme er kjent innen sosiologien, og legger vekt på det sosialt skapte ved et samfunn (Gergen, 1985). Fenomener behøver ikke være objektive faktum for at de skal oppleves som reelle. Sosialt konstruerte fortolkninger kan også ha betydningsfulle konsekvenser. Det er ingen objektiv eller biologisk sannhet at langrenn er viktig for den jevne trønder, eller at en fra Trøndelag er flinkere til å gå på ski enn en fra Oslo. Kulturen blir skapt og reproduisert gjennom menneskelig interaksjon og deres fortolkning av virkeligheten (Gergen, 1985).

Prosjektet ”Hvorfor ble de beste best?” avdekker en rekke bakenforliggende faktorer som har vært fremtredende for Norges mest meritterte utøvere (Gilberg og Breivik, 1999). Respondentene, 18 av Norges antatt beste utøvere og 18 i en kontrollgruppe, trekker blant annet frem deres erfaringer knyttet til anlegg, klima, geografi og relasjon til skolen. Dette gir grunnlag for å vurdere hvorvidt lignende faktorer er tilstede for trønderske langrensløpere, og i hvilken grad disse eventuelt muliggjør prestasjonsutvikling. Prosjektet påpeker at en idrettslig utvikling ikke utelukkende skjer som et resultat av antall gjennomførte treningstimer, noe som også bekreftes av andre studier (Baker, et. al, 2003; Henriksen, et. al, 2010a; Alfermann, Stambulova & Zemaityte, 2004; Stambulova, Stephan & Jarphag, 2007). For at en skal nå til topps i idrett må en spille på lag med omgivelsene (Stambulova & Alfermann, 2009; Henriksen, et. al, 2010a; Henriksen, et. al, 2010b; Stambulova, Alfermann, Statler & Côté, 2009; Wylleman & Lavallee, 2004). Forskningen viser også at utøverne som lyktes har utnyttet de rammefaktorer som finnes lokalt. Å ha anlegg i nærmiljøet er viktig, og anleggene bør være lett tilgjengelig og ha lang åpningstid (Gilberg og Breivik, 1999; Baker, et. al, 2003). Anleggene behøver ikke nødvendigvis å være de nyeste eller mest moderne, men det bør være en lav terskel for å ta dem i bruk. Det er også interessant å merke seg at om lag 40% av den aktiviteten som er rapportert i undersøkelsen til Gilberg og Breivik (1999) har foregått i det forfatterne har definert som ikke-anlegg, det være seg på veien, på løkka eller i skog og mark. Utøverne har også fremhevet disse stedene som den viktigste arena for aktivitet. Dette underbygger argumentet om at det ikke er de beste anleggene som skaper de beste utøverne (Henriksen et. al., 2010). Derimot viser det at for å lykkes så må en utnytte de vilkår som finnes i tråd med geografi og naturgitte forutsetninger og på lag med det lokale idrettsmiljøet (Gilberg og Breivik, 1999; Henriksen et. al, 2010a; 2010b).

Relasjonelle rammer

Hvordan et idrettsmiljø utvikler seg avhenger også av hvordan aktørene i miljøet forholder seg til hverandre og virker sammen (Stambulova, Alfermann, Statler & Côté, 2009; Wylleman & Lavallee, 2004; Henriksen et. al, 2010). Aktørene i et idrettsmiljø handler i relasjon

til hverandre, og kan være preget av ulik grad av samarbeid eller konkurranse. Dette kan omtales som relasjonelle rammer, og belyser også hvordan lokalt idrettsmiljø og oppvekst på et lite eller stort sted påvirker utøvernes treningsmiljø og muligheter. I tillegg vil de forskjellige aktørene og instansene ikke bare ha betydning isolert, men også gjennom deres samspill og interaksjon (Henriksen et. al, 2010a; Henriksen et. al 2010b; Baker et. al, 2003; Fløysand & Jakobsen, 2007; Stambulova, Alfermann, Statler & Côté, 2009; Wylleman & Lavallee, 2004; Brettschneider, 1999; Holt & Mitchell, 2006; Carlson, 1991). Sentrale aktører i unge utøveres utvikling i et skiidrettsmiljø er foreldre, venner, lærere, trenere og andre ledere innen idretten.

Flere forskere har satt søkelys på hvordan unge utøvere utvikler seg i lys av deres nærmeste miljø (Stambulova, Alfermann, Statler & Côté, 2009; Wylleman & Lavallee, 2004; Henriksen et. al, 2010). Ericsson (1993) har gjennom sin teori om *deliberate practice* vist hvordan utviklingen til unge utøvere påvirkes av aktørene rundt dem. I følge Ericsson er ikke ekspertprestasjoner et resultat av genetiske forutsetninger, men av bevisst trening ment å forbedre prestasjon innen et gitt domene (Ericsson, 1993). For å utvikle ekspertferdighet kreves mange treningstimer fordelt over mange år, i tillegg til at treningen må gjennomføres med høy kvalitet og med et spesifikt mål om å forbedre ferdigheten. Ekspertutøverens trening kjennetegnes ved at den er systematisk, ikke utpreget lystbetont og ikke nødvendigvis gir kortsiktig uttelling i form av forbedrede ferdigheter. Ericsson viser fire faser i utviklingsprosessen fra nybegynner til ekspert (basert på Bloom, 1985, i Ericsson 1993); 1) Introduksjonsfasen, 2) Foredlingsfasen, 3) Investeringsfasen, 4) Innovasjonsfasen. I alle fasene vil utøveren behøve hjelp fra omgivelsene. Det starter ofte med at foreldre introduserer barna til idretten, mens trenere og skole gradvis tar over. Den første fasen er lekbetont. Det er her utøveren blir introdusert til idrett, og fasen kjennetegnes av eksperimentering og prøving og feiling. Dette skjer hovedsakelig i ung alder. I fase to er treningen mer tilrettelagt og voksenstyrt. Det er også her innslaget av *deliberate practice* første gang forekommer. Utøveren har også sterkere tilknytning til en enkelt idrett. I fase tre har utøveren en fulltidslignende tilnærming til idretten. Prestasjonsforbedring er det overordnede målet i denne fasen. Fase fire er Ericssons påbygg til Blooms modell (1985). I denne fasen vil utøveren utvikle et nivå som er høyere enn treneren sin. Her vil utøveren være så langt fremme at vedkommende skaper innovative bidrag og teorier som kan utvikle idretten videre. Det er kun utøvere i den ypperste verdenseliten som når fase 4.

Big fish little pond effect er et perspektiv som er relevant for å forklare hvorfor mindre geografiske områder utvikler dyktige langrennsløpere (Marsh, 1987). Teorien er i utgangspunktet basert på akademisk selvpoppfatning, men lar seg også overføre til idrettsverden. Den forteller at det er lettere å utvikle ekspertnivå hvis man er ”en stor fisk i en liten dam”. Utøvere vil sammenligne seg med sine signifikante andre, det kan være lagkamerater, konkurrenter eller medelever (Marsh, 1987). Selvtillit og selvvurdering er ofte et resultat av hvordan en vurderer seg selv i relasjon til de rundt seg. Teorien forteller at to elever på forskjellige skoler, begge med like gode akademiske ferdigheter, har forskjellig akademisk selvpoppfatning avhengig av hvor ”sterk” skolen de går på er. Eleven som går på den presumptivt beste skolen vil ha et sterkere akademisk nivå å sammenligne seg med, og har dermed vanskeligere for å være blant de beste i sitt miljø. Dermed blir denne elevens selvvurdering svakere enn eleven som går på den faglig svakere skolen. Hvis det er færre å sammenligne seg med, vil det være lettere å vurdere seg selv som god. Dette kan også re-

lateres til teorien om deliberate practice. Som nevnt ovenfor kreves det både dedikasjon og kvalitet i treningsarbeidet for å oppnå gode ferdigheter. Treningen kan oppleves som et slit, og gir heller ikke nødvendigvis umiddelbar avkastning (Ericsson, 1993). Ens idrettslige selvvurdering kan ses i sammenheng med hvor mange timer man er villig til å legge ned i fokusert trening. I et mindre miljø er det lettere å oppleve seg selv som talentfull fordi det er færre gode å sammenligne seg med, og det er dermed mer sannsynlig at en er villig til å ofre det som skal til for å gjennomføre de nødvendige antall timer med deliberate practice.

Gilberg og Breiviks prosjekt fra 1999 forteller også om topputøvernes forhold til skolen, og av strukturelle hensyn presenteres dette under relasjonelle rammer. Deres relasjon til skolen ser ut til å ha vært preget av uro og konflikt, og kan potensielt føre til indre konflikter, problemer og stress, noe som også vises i andre studier (Gilberg og Breivik, 1999; Enoksen, 2011; Christensen & Sørensen, 2009). Flertallet av utøverne forteller at de så seg tvunget til å nedprioritere skolen til fordel for idretten. En slik konflikt kan være problematisk (Bourke, 2003; McGillivray & McIntosh, 2006; Roderick, 2006) og en årsak til frafall (Lippe, 1976; Kreim & Mayer, 1985; Enoksen, 2002, 2011). Litteraturen bekrefter også antakelsen om at de som lyktes har kjent på en konflikt mellom skole og idretten, og at idretten har gått seirende ut av dragkampen (Gilberg og Breivik, 1999; Bourke, 2003; McGillivray & McIntosh, 2006; Roderick, 2006). Utøverne som gikk idrettsgymnas har opplevd konflikten mellom idrett og skole som mindre prekær. De forteller om en hverdag hvor skole- og idrettssatsning i større grad kunne kombineres. Fleksibilitet fra skolens side og et opplegg som er tilrettelagt idrettssatsning kan gi positive erfaringer, mindre konflikter og lavere sannsynlig for å nedprioritere skolen (Gilberg og Breivik, 1999; Bussmann, 1995; Mikkelsen et. al, 2005; Christensen & Sørensen, 2009; Henriksen et. al, 2010; Fløysand & Jakobsen, 2007).

Metode

Å kartlegge hva som kjennetegner et idrettsmiljø og hvordan det utvikler seg er komplisert. Vi har ønsket å bruke ressursene i miljøet til å få en dypere forståelse av fenomenet vi har undersøkt. For å oppnå dette på en best mulig måte har vi valgt å foreta et delvis strukturert dybdeintervju av tre informanter som alle har en posisjon i det trønderske skilmiljøet. Intervjuene varte fra 38 til 53 minutter. I en slik intervjuform er fleksibilitet og åpenhet viktig (Tjora, 2010). Temaene som respondentene ble spurt om var definert under ressursbaserte og relasjonelle forhold, mens rekkefølgen var noe mer flytende.

Vi intervjuet en representant for en skiklubb, Strindheim idrettslag, en representant for et skigymnas, Meråker videregående skole (vgs) og en representant fra miljøet som skal bidra til å legge til rette for utvikling av utøvere til norsk toppidrett, Olympiatoppen Midt-Norge (OLT). Strindheim idrettslag ble valgt som en bynær skiklubb (Trondheim: 180.000 innbyggere), mens Meråker vgs er en representant for et mindre norsk tettsted (Meråker: 2500 innbyggere).

Utgangspunktet for prosjekter bygger på antall medaljer i internasjonale mesterskap, og det har derfor vært viktig å velge informanter som er i posisjon til å påvirke utfallet av prestasjoner på et slikt nivå. Fremgangsmåten passer overens med artikkelens intensjon, å

søke svar på respondentenes opplevelse av fenomenet, ikke å finne en fasit gyldig utover tid og sted. En analyse av hvordan et organisk og dynamisk miljø eksisterer og utvikler seg kan vanskelig presenteres i tall og tabeller. Intervjuene reflekterer respondentenes subjektive fortolkninger, og vår subjektive analyse. Metoden gir også anledning til å kontrollere hvorvidt slutninger som gjøres på bakgrunn av teori stemmer overens med respondentenes virkelighetsoppfatning.

Analyse

Kvalitativ forskning opererer ikke med et sterkt skille mellom resultat og diskusjon, og i tråd med dette vil vi analysere resultatene samtidig som de presenteres (Tjora, 2010; Thagaard, 2010). Dette gjør at oppsummeringen er grundig forankret i både resultat og analyse. Resultatene som framstilles reflekterer de svar som i lys av våre subjektive vurderinger synes relevante for å besvare problemstillingen.

Ressursbaserte rammer

Ressursbaserte rammer kan være en forutsetning for at et idrettsmiljø skal kunne dyrkes fram og utvikle seg. Ressursene i miljøet kan være begrenset i lys av Ericssons (1993) begrep the resource constraints eller av det Côté, Ericsson & Law (2005) beskriver som the social constraint. Begrensninger er imidlertid ikke nødvendigvis noe som stanser utøvernes mulighet for utvikling, men som kan være med å sette føringer for hvordan utviklingen foregår. Respondentene virker i mindre grad å mene at ressursbaserte forhold begrenser, selv om rammene endrer seg over tid og en dermed må være tilpasningsdyktig for å henge med.

Historie

Teorien om path dependency forteller at den historiske utviklingen vanskelig kan frakobles fra der den startet (Tilly, 2005). Gjennom positiv feedback blir handling langs en sti forsterket, mens andre potensielle retninger blir ekskludert. Meråker vgs forteller om dette på følgende måte:

Hvis du lenge nok sier at trønderne er gode i idrett, så blir de det til slutt. Neste gang en trønder går fort på ski så blir det litt sånn ”ja, trønderne er gode på ski”. (Meråker)

Dette sammenfaller også med Thomas-teoremet. Situasjonen oppleves som reell for de i miljøet, og legger føringer for hvordan trønderske langrennsløpere blir sett på av andre (Merton, 1995). Historien har hatt en innvirkning på dagens tilstand. Path dependency oppleves også som betydningsfull for de som frekventerer miljøet. Strindheim forteller at den

historien man har for å utvikle gode løpere gjør det enklere å tiltrekke seg fremtidige medaljevinnere:

Det er jo en snøball som begynner å rulle det der. Oppi Meråker gikk en Estil, en Hetland, en Petter (Northug, vår anm.). En tiltrekker seg talentfulle utøvere, og så fortsetter det. (Strindheim)

Samtidig så er respondentene bevisst på at denne tradisjonen er en fordel, og ikke en betingelse. En god historie skaper ikke nye stjerner av seg selv. Dette synes særlig klart hos respondenten fra Meråker, som har sitt eksistensgrunnlag basert på evnen til å tiltrekke seg nye utøvere.

På langrennssiden har vi historien med oss, og det tar lang tid å bygge opp et tilbud. Men er det ett år med dårlig jobb så er vi ute. Så vi er nødt til å være på hugget hele veien. (Meråker)

Dette viser at en historie ikke kan ses på som en enkeltstående faktor som forklarer situasjonen alene. Historien må forvaltes gjennom grundig og kontinuerlig arbeid.

Det er en kultur i forhold til ski som er litt spesiell i Midt-Norge. Og når det er en kultur, så vil det dukke opp noen som gjør det lille ekstra her og der, og det er kjempe viktig. Du må tørre å utforske grensene litt selv. Og det kommer jo sånne jevnt og trutt i Trøndelag, og det er spennende. (OLT)

Dette viser at historien gjør det lettere for miljøet å tiltrekke seg utøvere, få utøvere i gang med idretten og at det skapes en kultur som gjør det lettere å utvikle langrennsutøverne fra Trøndelag med den nødvendige x-faktoren, alt i samsvar med teorien om path dependency og Thomas-teoremet. Til tross for dette fremstår historien ikke som en avgjørende faktor alene.

Geografi

Gilberg og Breiviks prosjekt viser at de idrettsutøverne som lyktes i å nå internasjonalt toppnivå i ung alder spilte på lag med omgivelsene rundt (Gilberg og Breivik, 1999). Hverken respondenten fra Strindheim eller Meråker mener at geografi er en begrensning for å utvikle langrennsløpere i regionen. Respondenten fra Strindheim sier følgende om de geografiske forutsetningene:

Det er ingen begrensinger i treningsforholdene her i langrenn. (Strindheim)

Respondentene virker samtidig å ha et nyansert syn på hvorvidt de geografiske betingelsene er avgjørende for å skape gode langrennsløpere. På den ene siden blir geografien beskrevet som optimal for langrennssatsning. Allikevel er respondentene ambivalente i forhold til hvor mye dette faktisk utgjør. Gilberg og Breivik forteller at mye av aktiviteten som ble

gjort av de som senere ble vinnere ble utøvd i marka, i bakken og på jordene (1999). Til tross for å ha gode forhold tilgjengelig, så fremstår ikke dette som avgjørende i seg selv. Respondentene fra Meråker og OLT forteller:

Naturgitte forutsetninger tror jeg på en måte ikke har så mye å si, egentlig. For det finner du overalt, på en måte. (Meråker)

Det er jo tidlig og mye snø her, og det er jo viktig, men det er det også andre plasser. (OLT)

Av dette kan en forstå at respondentene mener at geografiske fordeler ikke er en suksessfaktor alene, nettopp fordi gode langrennsforhold er noe en finner også andre steder i landet. Det er en fordel, men ikke direkte resultatavgjørende i seg selv.

Rammefaktorer

For at en skal nå til topps i idrett må en spille på lag med omgivelsene (Gilberg og Breivik, 1999, Stambulova & Alfermann, 2009; Stambulova, Alfermann, Statler & Côté, 2009; Wylleman & Lavallee, 2004). Respondentene i denne studien trekker frem dette som en sentral faktor. Langrennsløyper finner en mer eller mindre overalt i landet, og gode langrennsløpere utvikles ikke som et produkt av hvor mye snø som faller i løpet av sesongen. Dette kan forstås gjennom følgende sitater:

Her er det veldig gode barmarksforhold og kjempegode vinterforhold. Så det at vi har skole her og høyskoletilbudet med testlab osv, gjør at vi har en god infrastruktur som kan hjelpe individuelle idrettsutøvere. (Meråker)

Vi har jo også terreng og forhold for ski. Bymarka er jo helt ypperlig. Barmarksforhold er også flott. I tillegg har vi jo Heimdal vgs med langrennslinje og Olympiatoppen like i nærheten. (Strindheim)

Det lokale idrettsmiljøet har utnyttet de geografiske fordelene, og skapt rammefaktorer på bakgrunn av dette. Respondenten fra Meråker utdyper videre om hvordan skolens infrastruktur påvirker allmennhetens tilgang på fasiliteter:

Det er jo for at vi skal bruke det på skolen, men det er klart – andre bruker det jo og. (Meråker)

Miljøet har institusjonalisert de geografiske og klimatiske fordelene på en slik måte at det skapes tilgang og muligheter. Det å ha skoler som satser på langrenn gjør at rammefaktorene blir åpne også for andre. I tråd med Gilberg og Breiviks resultater forteller respondentene om anlegg som er tilgjengelige og som har en lav terskel for å brukes. Miljøet mener altså at geografiske fordeler i seg selv ikke er nok. Faktorene forsterker hverandre gjensidig, og summen av dem blir større enn hver enkelt for seg selv. Geografi og historie

må også kombineres med et dyktig håndverk og en fornuftig filosofi. Dette forstås gjennom følgende sitat:

Hvis geografien er som den er, og historien har vært som det har vært, og de (Meråker vgs, vår anm.) hadde dundret på med mye hard trening for å tyne ferdighetene på kort sikt, så hadde ikke resultatet blitt det samme. (OLT)

Relasjonelle rammer

De relasjonelle rammene virker på enkelte områder å være en suksessfaktor, men også en kilde til frustrasjon og dårlige resultater. Her har respondentenes perspektiv ledet frem til de svar som er blitt gitt. OLT har en mer overordnet rolle i miljøet, og har dermed gitt klare svar på hvordan miljøet som helhet interagerer med hverandre. Strindheim og til dels Meråker har svart mer på hvordan deres enkeltstående enheter står i relasjon til andre, og deres svar oppleves ikke som like allmenngyldige. Samtidig gjør deres posisjon dem i stand til å reflektere rundt hvordan små miljøer og bynære fasiliteter kan by på både fordeler og ulemper.

Små miljøer

Hvis en ser på de trønderske medaljevinnerne de siste årene, så er det påfallende få som kommer fra Trondheim by. Petter Northug fra Mosvik, Marit Bjørgen fra Rognes, Frode Estil fra Lierne, Eldar Rønning fra Skogn. Big fish little pond effect sier at individer har lettere for å utvikle positiv selvverurdering i små miljøer. Når det er færre å sammenligne seg med vil en lettere oppleve seg selv som talentfull (Marsh, 1987). OLT forteller følgende om miljøet i Meråker:

Miljøet er mye mindre, du har mye færre folk å forholde deg til, klubbtrenerne er ikke oppe i Meråker, de er mye mer distanserte til alt. Foreldrene er også det. Så de må forholde seg til færre personer i Meråker, og de møter de samme personene i skoletid som på kveldstid. Det ser ut til å være veldig viktig. (OLT)

Meråker blir her brukt som et bilde på hvordan et lite miljø gjør det lettere for unge utøvere å optimalisere idrettssatsingen når man er omringet av en liten, trygg gruppe.

Det er mange forholdsvis små plasser med levende lokalsamfunn. Hvis du ser på bosettingsmønsteret, så tror jeg nok at Trøndelag kommer ut på noe som vil vise seg å være gunstig for å få mange engasjert i idrettslag. (Meråker)

Av overnevnte sitat kan man forstå at respondenten mener at små miljøer blir sett på som en fordel. Dette virker å være avgjørende for å kunne levere medaljevinnere også i fremtiden. Respondenten forklarer dette slik:

Hvis utøverne kommer hit (til Meråker, vår anm.), og vi hauser de opp i et miljø, da detter de små miljøene ned. Og da skyter vi oss selv i foten. Vi tror at i fremtiden, om Norge fortsatt skal få gode langrennsløpere så er vi nødt til å ha levende lokalmiljø. (Meråker)

Slik utdragene over viser er særlig respondentene fra OLT og Meråker bevisst denne situasjonen. Strindheim deler ikke denne oppfatningen. Dette kan ha sin forklaring i at Strindheim er en klubb som ligger bynært, og dermed ikke opplever temaet like tett. Treningen deres foregår hovedsakelig i Granåsen hvor flere andre langrennsklubber trener, i tillegg til både kombinertløpere og skiskyttere. Et slikt miljø blir gjennomsløst, og det er flere utøvere å sammenligne seg med. I lys av Marsh (1987) gjør dette at utøverne vil ha vanskeligere for å utvikle positiv selvvurdering. Som representanten fra OLT forteller, så er miljøet i Meråker mindre og preget av ro og forutsigbarhet. Måten treningsgruppene er organisert kan også ses på som gunstig i lys av teorien som er presentert.

Vi har en filosofi som går på at vi tror ikke på seleksjon av 15-åringer. Her kan du faktisk komme å være normal uten å hele tiden måtte være veldig god. (Meråker)

En slik organisering gjør at flere får mulighet til å være med i miljøet lenger. Et selekteringsfokus vil føre til at noen blir tatt med videre, mens andre ikke får mulighet til å delta. Ericsson sier at hvem som blir best ikke er genetisk basert, men et resultat av treningen som legges ned over tid (Ericsson, 1993). I lys av dette fremstår kombinasjonen mellom små miljøer, og å ikke selektere blant 15-åringer som gunstig.

Færre andre tilbud

I sammenheng med små miljøer, er vinnernes distriktstilhørighet noe som trekkes frem blant respondentene. Også her viser respondentene fra Strindheim og Meråker sprikende syn.

Man er ikke like bra (i Meråker, vår anm.) på kulturbiten, på sangkor, korps, teaterlag og pubquiz. Kanskje er det liksom idretten som er der man møtes. (Meråker)

I et lite og mer avsidesliggende miljø som Meråker er det naturlig å tro at det finnes færre tilbud for unge. Hvis det ikke finnes ungdomshus, kino eller idrettshall – hva skal man da gjøre på ettermiddagen? Respondenten fra Meråker vgs virker å tolke mangelen på andre tilbud som en fordel for langrennsløperne. Når langrennskulturen står sterkt og det er færre andre tilbud, så nyter idretten godt av det. Strindheim mener derimot at deres tilværelse som en bynær klubb er til deres fordel. I en slik klubb vil unge utøvere antakelig ha flere tilbud tilgjengelig, og respondenten mener beliggenheten er en positiv faktor for satsing.

Du får faktisk bedre forhold inni byene med løypekjøring etter at de kom alle disse fine løypemaskinene, tråkkemaskinene. Det er mer sjanser å finne fine løypeforhold i nærheten av en by. (Strindheim)

Respondentenes ulike posisjon i langrennsmiljøet reflekterer seg i svarene. OLT befinner seg i en mer nøytral rolle. Også der er man bevisst på ulikhetene mellom bynært og grise-grendt.

Veldig mye blir tidlig veldig organisert i byene, og det er full kræsje på tvers av idrettene. De beste er ofte med på flere idretter, og da er det jo veldig tidlig en utfordring å koordinere to ulike idretter. (OLT)

Resultatene i sum antyder at Strindheim og Meråker er uenige, mens OLTs preferanser heller i favør av Meråkers tilnærming. I lys av deliberate practice bør man i foredlingsfasen konsentrere satsningen om en idrett (fase to). Dersom det er få tilbud tilgjengelig for de unge vil det tale til langrennsmiljøets fordel. Med dette vil utøverne ha lettere for å gjennomføre den treningen som skal til. Av Ericsson vet man også at treningen som skal gjennomføres må være preget av fokus og dedikasjon (1993). Det er nærliggende å anta at det for unge utøvere vil virke forlokkende å investere sin tid og innsats i andre aktiviteter dersom langrennsatsingen blir for utfordrende, forutsatt at slike aktiviteter finnes.

Skole

Unge utøveres relasjon til skolen har vist seg å være en kilde til uro og konflikt, og kan potensielt føre til indre konflikter, problemer og stress (Gilberg og Breivik, 1999; Enoksen, 2011; Christensen & Sørensen, 2009). Både respondenten fra Olympiatoppen og Meråker vgs viser til verdien av et tett samarbeid mellom skole, klubb og utøvere både i videregående skole, men også i overgangen til videre studier. Idrettslagets junior- og seniortilbud eksisterer ikke uavhengig av skolen. Trenerne i Varden IL (klubben i Meråker) er i all hovedsak lærere på skolen, og i følge respondenten derfra vil det være svært unaturlig å ikke se de to som en enhet. De har sammenfallende interesser, noe som antakelig fremstår annerledes i andre miljøer. Høyskoletilbudet i Meråker blir i denne sammenheng vurdert som viktig. Det gjør det mulig for utøvere å være en del av det samme miljøet lenge. Den samme filosofien får virke over tid, og en får en ro over satsingen.

Du kan faktisk gå lenge (på skolen, vår anm.), og samtidig holde på med idretten din. (Meråker)

Det at de har fått etablert et høyskoletilbud i Meråker gjør at løpet strekker seg utover vgs. De kan fortsette på høyskoletilbudet og være en del av miljøet oppi der. Det er viktig. (OLT)

Situasjonen oppleves ikke som lik på andre skoler i området:

Hvis vi ser på Steinkjer og Heimdal da, så er det mye mer skurr i maskineriet. Det er mange flere aktører som har meninger om både trening og organisering, og det meste. Det kan være foreldre, men også mange flere trenere som er involvert. Og det å få koordinert dette er en kjempeutfordring. Til syvende og sist så står nok utøverne igjen,

forvirret og... Det tapper for mye energi å skulle forholde seg til alt dette. Det er aktivitet som ikke er organisert godt nok mellom skole, klubb, krets og evt. landslag. Og det er aktivitet som ikke er avklart mellom skoletrener, klubbtrener og foreldre. Og dette er jo kjempe ugunstig for utviklingen til utøverne. (OLT)

Videre utdyper respondenten fra OLT hva dårlig koordinering fører til i praksis:

Jeg har jo sett alle de langrennsløperne som har gått gjennom Heimdal vgs som det ikke har blitt noe av. (...) det har vært veldig mye dyktige utøvere som har startet der, men de har ikke kommet langt. Og ting er for dårlig koordinert. (OLT)

Slike uttalelser kan tolkes i lys av deliberate practice teorien til Ericsson (1993). Dårlig samspill mellom instansene (skole, klubb, krets, etc.) gjør det vanskelig for utøverne å koordinere sin treningshverdag. Selv om Norges største teknologiske fagmiljø og et av de største universitetene i Norge (NTNU) finnes i Trondheim, blir ikke dette, interessant nok, nevnt som et like viktig tilbud til langrennsløpere i Trøndelag. Av deliberate practice vet man at systematisk trening med mål om prestasjonsforbedring kreves for å nå ekspertnivå. I skolealder vil utøveren hovedsaklig befinne seg i foredlingsfasen (fase to). Mye av treningen som foregår i denne fasen er voksenstyrt. Dersom klubbtrener, kretstrener og foreldre alle har et ulikt syn på utviklingsprosessen vil utøveren i sum bli skadelidende. OLT virker å ha et syn som støtter opp under Ericsson teori:

Hvis du skal lykkes så må du ha ro rundt satsningen din, det må være et langsiktig perspektiv. Du må få forsterket og hørt de viktigste tingene dag etter dag etter dag over tid. Det er jo først da du får til å utvikle deg. Hvis det hopper fra tue til tue og hit og dit så blir det jo bare rot, for det tar jo tid å utvikle en kapasitet. Og dette er en kjempeutfordring. (OLT)

Flesteparten av de yngre utøverne i Strindheim er elever ved Heimdal videregående skole, og respondenten fra Strindheim deler ikke OLTs oppfatning om dårlig koordinering.

Vi tilpasser oss skolen sånn at elevene får utnyttet det tilbudet de har på skolen best mulig. Det må være sånn, ellers blir det konkurranse og da blir vi uenige. Så vi flytter fellestreningene våre i forhold til opplegget på skolen. (Strindheim)

OLT etterlyser en helhetlig modell og et bedre samarbeid mellom skole og klubb, mens Strindheim selv mener at de leverer den modellen som er nødvendig. Respondenten fra Strindheim forteller at klubben har ett møte med skolen årlig, noe OLT mener er alt for lite for å skreddersy et helhetlig opplegg. I lys av dette er det interessant å jamføre denne beskrivelsen med hvordan Heimdal videregående skole, hvor flesteparten av Strindheims løpere går, reklamerer for sin hopplinje, en linje som har rekruttert mange landslagshoppere de siste 25 årene:

Som elev og skihopper på Heimdal videregående skole vil du dra god nytte av samarbeidet mellom skolen og Trønderhopp. Fordelen for dere som starter her, er at vi kan

tilby et helhetlig opplegg hvor du under trening får tett oppfølging av de samme trenerne både på dagtid, kveldstid og i helger. (Heimdal vgs, 2012²)

Denne beskrivelsen er påfallende lik det respondentene forteller om langrennstilbudet på Meråker videregående skole som vurderes som en av deres suksessfaktorer. Dette viser at skolen antagelig har et helhetlig tilbud på hopp siden, men at den samme koordineringen i følge OLT sin representant ikke er like framtreddende i langrenn. Skolen markedsfører dette som et suksesskriterium i en idrett, men har muligens ikke overført dette til en annen. Beskrivelsen kan være en indikasjon på at relasjonen mellom klubb og skole ikke er optimal. Gilberg og Breiviks undersøkelse viser at konflikt mellom idrett og skole har vært en verkebyll for utøverne, og resultatene fra vår undersøkelse indikerer det samme. Situasjonen vil også vanskeliggjøre utøveres muligheter for å gjennomføre den mengden fokusert trening som Ericssons teori anbefaler (1993). Det er likevel verdt å merke seg at det finnes forskjellige beskrivelser av denne situasjonen, og at Heimdal vgs ikke har fått uttale seg om disse forholdene.

Ressursbaserte- og relasjonelle rammer jobber sammen

Resultatene fra denne undersøkelsen viser at man i liten grad bør se på enkeltstående ressursbaserte og relasjonelle faktorer isolert. Disse faktorene påvirker hverandre, og summen av hver enhet blir større enn hvert enkelt ledd hver for seg. Vår undersøkelse avdekker hva miljøet selv mener er årsaken til at trønderske langrennsløpere vinner så mange medaljer i internasjonale mesterskap. I følge dem selv ligger de ressursbaserte rammer som et fundament for resultatene. Anlegg, geografiske forutsetninger, historie og tradisjon gir i sum trønderske langrennsløpere et godt fundament for senere å utvikle seg til å bli vinnere. Langrennskultur og -tradisjon som sosialt konstruerte fenomener oppleves som en objektiv sannhet med direkte implikasjoner på rekrutteringen, og kan ses i relasjon til både path dependency og Thomas teoremet (Tilly, 2005; Merton, 1995). Dette gjør det enklere for det trønderske langrennsmiljøet å tiltrekke seg talentfulle utøvere og tilrettelegge for satsing, samtidig som miljøene ofte fostrer utøvere med den x-faktoren som trengs for å bli best, noe Gilberg og Breivik (1999) har vist til tidligere. Respondenten fra Strindheim snakker i denne sammenhengen om snøballeffekten som virker å eksistere på Meråker, hvor de stadig tiltrekker seg unge talenter som også gjør at andre talenter ønsker å komme til bygda. Samtidig skaper ikke historie og tradisjon vinnere av seg selv. Respondenten fra Meråker påpeker at det kan være bare "ett år med dårlig jobb så er vi ute", og viser til at dersom man ikke er på hugget så kan man være på vei bort fra stien i lys av path dependency teorien (Tilly, 2005). Konkurrerende miljøer kan da i verste fall ta over stien som tradisjonsbærer. Langrennsmiljøet ønsker å utnytte de ressursbaserte rammene slik at infrastrukturen fremstår som nær optimal for utøverne.

Ikke unaturlig er informantene noe mer uenige om i hvilken grad de relasjonelle faktorene påvirker utøvernes muligheter til å utvikle seg i skiidrettsmiljøene ettersom informantene kommer fra miljøer med veldig ulik grad av urbanitet. Respondenten fra Strindheim

2 Heimdal vgs.no (2012). Hentet 12.november 2012 fra <http://www.heimdal.vgs.no/Fagtilbud/Idrettsfag/Hopp/>

tillegger de ressursbaserte rammene økt fokus, mens de relasjonelle rammene i mindre grad blir vurdert som sentrale. Dette må ses i relasjon med Strindheims omgivelser. Miljøet som omkranser deres utøvere er større enn utøverne i Meråker, de har flere tilbud tilgjengelig og relasjonen til skolen virker ikke å være like uproblematisk. Respondenten har i hovedsak uttalt seg om langrennsmiljøet generelt, men han har sin livsverden nærmest og vil antakelig svare med dette som utgangspunkt. Miljøet i Meråker er på den andre side lite og oversiktlig, og utøverne følger samme trenings- og utviklingsfilosofi over lang tid. Det er færre andre tilbud som opptar utøvernes tid. Samtidig har Meråker vgs' ikke samme behov for koordinering mellom klubb og skole fordi det ikke finnes et like tydelig skille. Siden Meråker idrettslags junior- og seniortilbud eksisterer i relasjon til skolen og lærerne også er trenerne i klubben, vil det i følge respondenten derfra være svært unaturlig å ikke se de to som en enhet. De har sammenfallende interesser, noe som antakelig fremstår annerledes i andre miljøer. En kan med det anta at relasjonen dem i mellom er godt koordinert, en positiv faktor i lys av flere studier (Bussmann, 1995; Gilberg og Breivik, 1999; Brettschneider, 1999; Holt & Mitchell, 2006; Mikkelsen et. al., 2005; Christensen & Sørensen, 2009; Henriksen, 2010b; Fløysand & Jakobsen, 2007). Summen av de relasjonelle rammene legger til rette for utviklingsbasert trening over flere år. Dette stemmer overens med det Ericsson (1993) legger til grunn for å utvikle ekspertnivå innen et domene. Informanten fra OLT virker i stor grad å være enig med representanten for Meråker og deres måte å arbeide på. Representanten peker på at Strindheim skiklubb i større grad sliter med en dårligere koordinering mellom klubb og skole. Det kan virke som at OLT tenker at et veldig nært samarbeid er avgjørende for å kunne lykkes i sitt utviklingstilbud til unge utøvere.

Det er lett å argumentere for at små miljø er gunstig for utvikling av gode skiutøvere i lys av big fish little pond effekten (Marsh, 1987). Små miljøer øker muligheten for at utøvere oppnår positiv selvvurdering. Meråker sin oppbygging av treningsgrupper som ikke bygger på tidlig seleksjon kan også være en forsterker i et utviklingsperspektiv. Utøvere får ro i et lite miljø, uavhengig av idrettslig nivå i ung alder, og møter en treningshverdag preget av en rød tråd som får virke over tid. Dermed er det trolig at organiseringen ikke bare legger til rette for positiv selvvurdering, men at dette også øker sannsynligheten for å gjennomføre den treningen som Ericssons teori anbefaler.

Den faktoren som imidlertid fremheves som den viktigste er betydningen av et godt samarbeid mellom skole og klubb. Respondenten fra Olympiatoppene påpeker også betydningen av et tett samarbeid mellom skole og klubb. Men som tidligere forskning har påpekt, er nettopp unge idrettsutøvere sitt forhold til skole ofte konfliktfylt. Disse studiene viser at utøvere ofte føler seg tvunget til å nedprioritere skolen til fordel for idretten. En slik konflikt kan være problematisk (Bourke, 2003; McGillivray & McIntosh, 2006; Roderick, 2006) og resultere i frafall (Lippe, 1976; Kreim & Mayer, 1985; Enoksen, 2002, 2011). Undersøkelsen til Gilberg og Breivik (1999) bekrefter antakelsen om at de som lyktes har kjent på en konflikt mellom skole og idretten, og at idretten har gått seirende ut av dragkampen. Alle respondentene påpeker betydningen av et godt samarbeid, selv om de håndterer det på en noe ulik måte. Gilberg og Breivik (1999) viste til forholdet mellom utøvere og høyere utdanning ofte var konfliktfylt og preget av uro, på grunn av mangel på koordinering, noe som førte til at få utøvere tok høyere utdanning. Meråker har løst dette ved å tilby høgskoleutdanning etter endt videregående skole, samlokalisert og i regi av den videregående skolen. Det kan virke noe underlig at Trondheim som studentby ikke virker

å være like avgjørende for unge langrennsløpere sin kombinerings av utdanning og toppidrettssatsning. NTNU profilerer seg også som et universitet som fremmer kombinasjonen mellom toppidrett og utdanning.

Funnene fra denne undersøkelsen viser at selv om miljøene er noe uenig om i hvilken grad de ressursbaserte og relasjonelle faktorene påvirker unge utøveres muligheter for utvikling som skiidrettsutøvere, virker de ressursbaserte rammene til å være noe underordnet de relasjonelle. Likevel kan man argumentere for at ressursbaserte rammer er grunnleggende på den måten at man er avhengig av stien for å kunne følge løypen. Løypen er da de relasjonelle rammene (Figur 1).

Figur 1 Framstilling av hvordan de ressursbaserte rammene og relasjonelle rammene ligger som føringer for utvikling av eliteutøvere i langrenn.

Avslutning

Det er vanskelig å skulle forklare en regions dominans ut i fra hvordan miljøene er bygd opp. Vi har i denne undersøkelsen spurt enkeltpersoner i regionen om deres oppfatning av hvorfor Trøndelag er verdens beste skiregion. Svarene har vist at det er vanskelig å snakke om regionen uten å komme inn på forskjellene mellom de ulike skiidrettsmiljøene i regionen. De faktorene som respondentene fra Meråker og OLT trekker frem som avgjørende eksisterer ikke i like stor grad i Strindheim. I lys av teorien som er presentert og våre funn går det derfor an å spekulere i om grunnen til at bynære klubber i regionen ikke produserer like mange vinnere som de mindre miljøene ligger i de relasjonelle rammene. Vi vil være forsiktig med å presentere dette som en konklusjon uten forbehold. Trondheim og Meråker kan av flere grunner ikke sammenlignes direkte. I følge respondenten fra OLT ligger det mer til rette for at Meråker lykkes som utviklingsmiljø hovedsakelig på grunn av tradisjonene som ligger i et lite lokalt skimiljø. Den nære relasjonen med den videregående skolen hvor lærerne også er trenerne i skiklubben, forenkler samarbeidet. I tillegg er det rimelig å anta at mange unge løpere blir rekruttert til Meråker fordi de ønsker å gå i fotsporene og følge *stien* til dagens topputøvere som har sin bakgrunn fra dette miljøet.

Våre funn er ikke utfyllende når det gjelder hva det er som gjør at Trøndelag (spesielt Trondheim) fungerer så godt som en utviklingsarena for unge skiutøvere, men allikevel så distinkte at de kan fungere som en grobunn for videre, og mer dyptgående undersøkelser.

Litteraturliste

Alfermann, D., Stambulova, N & Zemaityte, A. (2004) Reactions to sport career termination: a cross-national comparison of German, Lithuanian, and Russian athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 5, 61–75

- Baker, J., Horton, S., Robertson-Wilson, J., Wall, M. (2003) Nurturing sports expertise: Factors influencing the development of elite athletes. *Journal of Sports Science and Medicine*, 2: 1–9
- Bourke, A. (2003) The Dream of Being a Professional Soccer Player: Insights on Career Development Options of Young Irish Players, *European Physical Education Review*, 5: 121–131
- Brettschneider, W. D. (1999) Risks and Opportunities: Adolescents in Top-Level Sport – Growing up with the Pressures of School and Training. *European Physical Education Review*, 5: 121–133
- Bussmann, G. (1995) How to prevent "dropout" in competitive sports. *New studies in Athletics*, 1: 23–29
- Carlson, R. (1991). *Vägen til landslaget: En retrospektiv studie av framgångsrika ungdomar i sju idrottar*. Stockholm: Högskolan för lärarutbildning i Stockholm
- Christensen, M. K. & Sørensen, J. K. (2009) Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young Danish football players. *European Physical Education Review*, 15 (1): 115–133
- Côté, J., Ericsson, K.A., & Law, M. (2005) Tracing the Development and Athletes Using Retrospective Interview Methods: A Proposed Interview and Validation Procedure for Reported Information. *Journal of Applied Sports Psychology* (17): 1–19
- Enoksen, E. (2002) *Utviklingsprosessen fra talent til eliteutøver. En longitudinell og retrospektiv undersøkelse av en utvalgt gruppe talentfulle friidrettsutøvere*. Norges idrettshøgskole. Oslo.
- Enoksen, E. (2011) Drop-out Rate and Drop-out Reasons Among Promising Norwegian Track and Field Athletes – A 25 Year Study. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 2: 19–43
- Ericsson, K.A. (1993) The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. *Psychological Review*, Vol.100, No.3, 363–406
- Fløysand, A. & Jakobsen, S.E (2007) Commodification of rural places: A narrative of social fields, rural development, and football. *Journal of Rural Studies*, 23: 206–221
- Gergen, K. (1985) The Social Constructionist Movement in Modern Psychology. *American Psychologist*, Vol 40, No.3, 266–275
- Gilberg, R. og Breivik, G. (1999) *Hvorfor ble de beste best?* Skrifter i utvalg, bind 15. Norges Idrettshøgskole: Oslo
- Henriksen, K., Stambulova, N., Roessler, K.K., (2010a) Holistic approach to athletic talent development environments: A successful sailing milieu. *Psychology of Sport and Exercise*, 11: 212–222
- Henriksen, K., Stambulova, N., Roessler, K.K., (2010b) Successful talent development in track and field: considering the role of environment. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20 (2): 122–132
- Holt, N.L. & Mitchell, T. (2006) Talent Development in English Professional Soccer. *International Journal of Sports Psychology*, 37: 77–98
- Kreim, G. & Mayer, R. (1985) Abbruch der Sportlichen Karrieren im Jugendalter. (Interruption of a sports career in adolescent). *Sportwissenschaft*, 15 (4): 398–409
- Lippe, G.v.d. (1976) *Frafallsproblemer i kvinneidretten. Del 1 og Del 2*. Norges idrettshøgskole, Oslo.
- Marsh, H.W. (1987) The Big-Fish-Little-Pond-Effect on Academic Self-Concept. *Journal of Educational Psychology*, Vol.79, No.3, 280–295
- McGillivray, D. & McIntosh A. (2006) Football is my Life: Theorizing Social Practice in the Scottish Professional Football Field, *Sport in Society* 9: 371–387
- Mikkelsen, B., Holst, C. & Trangbæk, K. (2005) *Resultatkontrakt Team Danmark 2006–2008*.
- Roderick, M. (2006) *The Work of Professional Football: A Labour of Love?* Oxford: Routledge.
- Stambulova, N., & Alfermann, D., (2009) Putting culture into context: cultural and cross-cultural perspectives in career development and transition research and practice. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7 (3), 292–308
- Stambulova, N., Alfermann, D., Statler, T., & Côté, J. (2009) Career development and transitions of athletes: the ISSP position stand. *International Journal of Sport & Exercise Psychology*, 7, 395–412
- Stambulova, N., Stephan, Y., & Jarphag, U. (2007) Athletic retirement: a cross-national comparison of elite French and Swedish athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 395–412
- Sørli, S. (2011) *Kroppens geni. Marit, Petter og langrenn som lidenskap*. (E. Blomgren, Overs.). Oslo: Pax forlag.
- Thagaard, T. (2010) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode* (3.utg). Bergen: Fagbokforlaget
- Tilly, C. (2005) "Why and How History Matters". Red *Oxford Handbook of Contextual Political Analysis*: Columbia University
- Tjora, A. (2010) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo, Gyldendal Akademisk.
- Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004) A developmental perspective on transitions faced by athletes. I M. Weiss (red.), *Developmental sport and exercise psychology: A life span perspective* (side 507–522). Morgantown, WV: Fitness Information Technologies.